

Byzantine water and engineering in Constantinople and Thessaloniki: new results and approaches

Stephanos Dragoumis Auditorium
Museum of Byzantine Civilization
Thessaloniki

20 May 2017, 9am

Βυζαντινά συστήματα ύδρευσης στην Κωνσταντινούπολη και τη Θεσσαλονίκη: νέα δεδομένα και προσεγγίσεις

20 Μαΐου 2017, 9 π.μ.

Αμφιθέατρο Στέφανος Δραγούμης
Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού
Θεσσαλονίκη

Organisers/Διοργάνωση: Prof James Crow and Dr Pagona Papadopoulou
(University of Edinburgh) (Aristotle University of Thessaloniki)

 @constantinoplewater

<http://edin.ac/2m3QLTr>

ARISTOTLE
UNIVERSITY OF
THESSALONIKI

MUSEUM
OF BYZANTINE
CULTURE

ΜΟΥΣΕΙΟ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΕΦΟΡΕΙΑ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΠΟΛΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

THE UNIVERSITY
of EDINBURGH

The Leverhulme Trust

Programme/ Πρόγραμμα

The presentations will be in English and there will be simultaneous translation available.
Οι ανακοινώσεις θα γίνουν στα αγγλικά με ταυτόχρονη διερμηνεία στα ελληνικά.

9.00

Welcome / Χαίρετισμοί:

James Crow (University of Edinburgh / Πανεπιστήμιο Εδιμβούργου)

Ragona Papadopoulou / Παγώνα Παπαδοπούλου (Aristotle University of Thessaloniki / ΑΠΘ)

Agathonike Tsilipakou / Αγαθονίκη Τσιλιπάκου (Museum of Byzantine Culture / ΜΒΠ)

BRINGING WATER TO THE BYZANTINE CITY / ΜΕΤΑΦΕΡΟΝΤΑΣ ΝΕΡΟ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΟΛΗ

Chair / Προεδρείο: **James Crow** (University of Edinburgh / Πανεπιστήμιο Εδιμβούργου)

Elli Gala Georgila / Έλλη Γκαλά Γεωργιλιά (Aristotle University of Thessaloniki / ΑΠΘ)

Monasteries of Thessaloniki and their Role in the Water Supply System

Ο ρόλος των μονών της Θεσσαλονίκης στο υδροδοτικό σύστημα της πόλης

Ioannis St. Avgoloupis – Demetrios Dermentzoglou – Konstantinos L. Katsifarakis / Ιωάννης Στ. Αυγολούπης – Δημήτριος Δερμεντζόγλου – Κωνσταντίνος Λ. Κατσιφαράκης – (Aristotle University of Thessaloniki / ΑΠΘ)

Between Constantinople and Thessaloniki: The Case of Kavala Aqueduct

Μεταξύ Κωνσταντινούπολης και Θεσσαλονίκης: η περίπτωση του υδραγωγείου της Καβάλας

Francesca Ruggeri – Riley Snyder – Simon Smith (University of Edinburgh / Πανεπιστήμιο Εδιμβούργου)
– **Martin Crapper** (Northumbria University / Πανεπιστήμιο Northumbria)

Waters in Thrace, Transmission and Construction

Υδραγωγεία στη Θράκη, μεταφορές, κατασκευές

Discussion

Συζήτηση

11.15

Coffee Break

Διάλειμμα – Καφές

11.45 **WATER IN THE CITY (1) / Η ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ (1)**

Chair / Προεδρείο: **Ragona Papadopoulou / Παγώνα Παπαδοπούλου** (Aristotle University of Thessaloniki / ΑΠΘ)

Paul Magdalino (University of St Andrews / Πανεπιστήμιο St Andrews)

Water usage in Constantinople south of the Golden Horn

Η χρήση του νερού στην Κωνσταντινούπολη νότια του Κερατίου κόλπου

Çiğdem Özkan Aygün (Istanbul Technical University / Πολυτεχνείο Κωνσταντινούπολης)

Where did the Longest Roman Water Supply end? Finds from beneath Hagia Sophia, the Hippodrome and Torkarı area

Πού κατέληγε το μεγαλύτερο ρωμαϊκό σύστημα ύδρευσης; Ευρήματα από την Αγία Σοφία, τον Ιππόδρομο και το Τοπ καπί

Fani Athanasiou – Venetia Malama – Maria Miza – Maria Sarantidou/ Φανή Αθανασίου – Βενετία Μάλαμα – Μαρία Μίζα – Μαρία Σαραντίδου (Ephorate of Antiquities of Thessaloniki City / ΕΦΑ Πόλης Θεσσαλονίκης)

The Cisterns of the Galerian Palace in Thessaloniki

Οι δεξαμενές του ανακτόρου του Γαλερίου στη Θεσσαλονίκη

Discussion

Συζήτηση

13.30

Poster presentation and discussion (atrium of the Museum of Byzantine Culture)

Παρουσίαση των ανακοινώσεων τοίχου (αίθριο του ΜΒΠ)

15.00

LUNCH BREAK

ΜΕΣΗΜΕΡΙΑΝΟ ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

17.00

WATER IN THE CITY (2) / Η ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ (2)

Chair / Προεδρείο: **Martin Crapper** (University of Northumbria / Πανεπιστήμιο Northumbria)

Kerim Altuğ [Directorate for the Inspection of Conservation Implementations / Διεύθυνση Επίβλεψης Συντηρήσεων (İBB KUDEB)]

Design characteristics of the Byzantine cisterns of Istanbul

Σχεδιαστικά χαρακτηριστικά των βυζαντινών δεξαμενών της Κωνσταντινούπολης

Günder Varinlioğlu (Mimar Sinan University / Πανεπιστήμιο Mimar Sinan) – **Kate Ward** (University of Edinburgh / Πανεπιστήμιο Εδιμβούργου) – **Martin Crapper** (University of Northumbria / Πανεπιστήμιο Northumbria) – **James Crow** (University of Edinburgh / Πανεπιστήμιο Εδιμβούργου)

Modelling Distribution and Consumption in the City

Κατασκευή μοντέλων διανομής και κατανάλωσης στην Πόλη

Discussion

Συζήτηση

18.45

CONCLUSIONS AND FURTHER RESEARCH / ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Chair / Προεδρείο: **Günder Varinlioğlu** (Mimar Sinan University / Πανεπιστήμιο Mimar Sinan) – **Kerim Altuğ** [Directorate for the Inspection of Conservation Implementations / Διεύθυνση Επίβλεψης Συντηρήσεων (İBB KUDEB)] – **Paul Magdalino** (University of St Andrews / Πανεπιστήμιο St Andrews)

Two Cities: Historic Parallels – Methodological Approaches – Comparisons and Future Research
Δύο πόλεις: Ιστορικά παράλληλα – Μεθοδολογικές προσεγγίσεις – Συγκρίσεις και προοπτικές της έρευνας

EXHIBITION / ΕΚΘΕΣΗ

Water Supply and Sewage in Byzantine and Post-byzantine Thessaloniki and Constantinople /
Υδρευση και αποχέτευση στη Θεσσαλονίκη και την Κωνσταντινούπολη κατά τους βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους

Atrium of the Museum of Byzantine Culture / Αίθριο του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού
May 20 – June 18, 2017 / 20 Μαΐου – 18 Ιουνίου 2017

Exhibition of sixteen posters prepared by the scientific staff of the Ephorate of Antiquities of Thessaloniki City and members of the research project 'Engineering the Byzantine water supply: procurement, construction and operation' (University of Edinburgh).

Έκθεση δεκαέξι ανακοινώσεων τοίχου του επιστημονικού προσωπικού της Εφορείας Αρχαιοτήτων Πόλης Θεσσαλονίκης και μελών του ερευνητικού προγράμματος 'Engineering the Byzantine water supply: procurement, construction and operation' (Πανεπιστήμιο Εδιμβούργου).

1

I. Κανονίδης

Το δίκτυο ύδρευσης

2

Λ. Β. Σαμπανοπούλου

Εισροή και διανομή του από "του Χορταΐτου καταρρέοντος ύδατος" στη Θεσσαλονίκη

3

Μ. Μίζα – Μ. Σαραντίδου

Οι δεξαμενές του ανακτόρου του Γαλερίου

4

Σοφία Ακριβοπούλου

Το εξαγωγικό κρηναίο-βαπτιστήριο της Αγίας Σοφίας

5

Αι. Κούσουλα

Οι κινστέρνες στις οδούς Ολυμπιάδος-Αμφιλοχίας και Λάζου Εξάρχη

6

Γ. Καρλιάμπας – Τ. Πρωτοψάλτη

Ρωμαϊκή Αγορά: ο μετασχηματισμός ενός δημόσιου χώρου στους βυζαντινούς χρόνους

7

Ι. Κανονίδης – Σ. Βασιλειάδου – Κ. Κωνσταντινίδου

Αγωγοί και συλλεκτήρες υδροφόρου ορίζοντα

8

Ι. Κανονίδης – Σ. Βασιλειάδου – Λ. Β. Σαμπανοπούλου

Οι βυζαντινές κιστέρνες

9

Σ. Βασιλειάδου – Κ. Κωνσταντινίδου – Σ. Τζεβρένη

Δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης κάτω από τους δύο κύριους οδικούς άξονες (Εγνατία, Αγ. Δημητρίου)

10

Σ. Ακριβοπούλου

Το αποχετευτικό δίκτυο

11

Κ. Θ. Ράπτης

Το βυζαντινό λουτρό

12

Λ. Β. Σαμπανοπούλου

Το δημόσιο λουτρό του Μουράτ Α΄ στο Μεγαλοφόρο της Θεσσαλονίκης

13

Γ. Σκιαδαρέσης

Κρήνες Οθωμανικής περιόδου

14

F. Ruggeri

The Longest Flow: Tracking the Waters in Byzantine Constantinople

15

Kate Ward

Reconstructing the Water Supply of Constantinople

16

J. R. Snyder

Grasping the scale of the water supply of Constantinople through material resources